

טור מדד השלום – יוני 2015

פרופ' אפרים יער ופרופ' תמר הרמן

הממשל והאופוזיציה - ממי מרוצים פחות? כחודשיים לאחר כינונה, הממשלה החדשה בראשות הליכוד, מקבלת מן הציבור היהודי ציון ממוצע בינוני-נמוך של 2.18 על סולם שביעות רצון שבו 0 הוא בכלל לא מרוצה ו- 5 הוא מרוצה מאוד. מצבה של מפלגת האופוזיציה הראשית בציבור היהודי הוא גרוע עוד יותר, עם ציון ממוצע נמוך של 1.78 על אותו הסולם בין אפס ל-5. הציבור הערבי מעניק לממשלה ולמחנה הציוני ציונים נמוכים ממש, אבל כאן הציון של מפלגת האופוזיציה הראשית עולה על זה של הממשלה: 1.56 לעומת 1.25 (מתוך 5).

אם מסתכלים על התשובות במונחים של שיעורי שביעות הרצון, הרי שפילוח שיעורי אי-שביעות הרצון מהממשלה לפי הצבעה לכנסת בבחירות האחרונות (יהודים) מעלה את התמונה הבאה: אינם שבעי רצון מהממשלה 8% ממצביעי שס, 9% ממצביעי יהדות התורה, 10% ממצביעי הליכוד, 13% ממצביעי הבית היהודי, 28% ממצביעי כולנו, 54.5% ממצביעי יש עתיד ו-43% ממצביעי ישראל ביתנו. בקרב מצביעי המחנה הציוני 72% אינם שבעי רצון מהממשלה וכמותם גם 90.5% ממצביעי מרצ.

פילוח אי שביעות הרצון בציבור היהודי מתפקודה של מפלגת המחנה הציוני כמנהיגת האופוזיציה הראה כי 14% ממצביעי בבחירות האחרונות אינם שבעי רצון וכך גם 24% ממצביעי מרצ. הוא הדין ב-19% ממצביעי כולנו, 35% ממצביעי יהדות התורה, 42% ממצביעי הבית היהודי, 44% ממצביעי יש עתיד, 48% ממצביעי הליכוד, 52% ממצביעי שס ו-55% ממצביעי ישראל ביתנו.

מה יודע הציבור בנושא עיקרי עסקת הגז? למי שהיה צריך הוכחה לבלבול הציבורי, נתוני הסקר מוכיחים כי הדיונים הסוערים המתנהלים סביב עסקת הגז בין המדינה לבין החברות הפרטיות שהשקיעו בפיתוח התשתיות להפקת הגז מתנהלים על רקע אי הבנה רחבה של הציבור את המתרחש. כמעט שני שלישים מן הציבור היהודי (62%) דיווחו כי העקרונות הכלליים של העסקה אינם ברורים להם לעומת כרבע בלבד (27%) שאמרו כי העקרונות הללו אכן נהירים להם. בציבור הערבי אי הבהירות גדולה עוד יותר: 71% דיווחו כי עקרונות העסקה אינם ברורים להם. במילים אחרות, בין אם הדבר נעשה במכוון ובין אם לאו, בנושא לאומי רב חשיבות זה הממשלה "הצליחה" להשאיר חלקים גדולים של הציבור באפלה.

תמיכה/התנגדות לעסקת הגז - על רקע אי הבהירות הזו, אין תמה שלשאלה "האם את/ה נוטה יותר לתמוך או להתנגד לעסקה?" התשובה השכיחה בציבור הייתה "לא יודעת" – 42% (יהודים 43%, ערבים 35%). בקרב היהודים שהיתה להם עמדה בעד או נגד, שיעור הנוטים להתנגד לעסקה (32%) היה גבוה משיעור הנוטים לתמוך בה (25%). לעומת זאת בקרב הערבים שרואיינו, מטעם כלשהו שיעור התומכים עלה בהרבה על שיעור המתנגדים 47% בעד ו-18% נגד. חלוקה לפי הצבעה בבחירות האחרונות מראה כי אין ולו מפלגה אחת שבה יש רוב לתומכים בעסקה. שיעורי התמיכה

הגבוהים ביותר נרשמו בקרב מצביעי הליכוד (36%) והבית היהודי (33%). בשאר המפלגות התמיכה נמוכה עוד יותר.

את מי משרת נתניהו? נראה שאי-הנחת של הציבור מההתנהלות בנושא הגז נעוצה, לפחות בחלקה, במידת האמון הנמוכה שהוא נותן בראש הממשלה שיגן על האינטרסים של כלל האזרחים. לשאלה "עד כמה אתה סומך על נתניהו שבעסקה בין המדינה לחברות הגז הוא יאזן נכון בין האינטרסים של כלל אזרחי ישראל לבין ההתחייבויות כלפי החברות הפרטיות?" רוב (ציבור יהודי 57.5%, ציבור ערבי 53.5%) השיבו שאינם סומכים על נתניהו שיאזן בין שני הצדדים.

מתנגדי עסקת הגז הם בעצם מתנגדי נתניהו? חרף היחס החשדני של הציבור כלפי נתניהו בנושא הגז, הדעות בציבור היהודי חלוקות בשאלה האם מי שתוקפים אותו בעניין העסקה פועלים לגופו של עניין או שמא הם מנהלים נגדו מאבק פוליטי שאינו שייך רק לעניין זה: 44% הם בדעה כי מי שתוקפים את ראש הממשלה בנושא הגז מנהלים נגדו מאבק פוליטי כללי ואילו 41% גורסים ההיפך. בציבור הערבי אי הוודאות בשאלה זו גבוהה מאוד (31.5% ענו "לא יודעים" לעומת 15% בלבד במדגם היהודי). כאן התשובה השכיחה (39%) היא כי המאבק בנושא הגז נגד נתניהו הוא כללי יותר מאשר השאלה הספציפית שעל הפרק, לעומת 29% החושבים ההיפך.

מה חושב הציבור על מדיניותה של שרת התרבות מירי רגב? הקו המיניסטרטיואלי שהציגה שרת התרבות מירי רגב מאז נכנסה לתפקידה זוכה לתמיכה של רוב ברור בציבור היהודי: 59% מסכימים עם קווי המדיניות שלה. באותה רוח, רוב קטן (51%) בדעה שהשרה רגב צדקה כאשר הודיעה שהיא תשולל את המימון מתיאטרון הילדים של השחקן נורמן עיסא כיוון שסירב להופיע בהתנחלות. רוב גדול יותר (59%) מצדיק את הכרזתה כי אם הסרט על יגאל עמיר, רוצחו של ראש הממשלה רבין, יוקרן במסגרת פסטיבל ירושלים לסרטים הפסטיבל לא יקבל מימון של המדינה. במילים אחרות, לפחות על פי שני מקרי-בוחר אלה, הציבור היהודי תומך בעמדה כי לשר הממונה על מימון תוצרי תרבות מטעם המדינה יש זכות להכניס תכנים ונושאים אישיים למערכת השיקולים שלו האם לממן אם לאו. ככל הנראה ההסכמה שמגלה הציבור היהודי כלפי עמדותיה של השרה רגב באה, לפחות בחלקה, על רקע הסכמת הרוב (56%) לטענה כי מי שתוקפים אותה בשאלת המימון, בעצם מנהלים נגדה מלחמה פוליטית שלא בהכרח קשורה לנושא זה. יש לשים לב כי הרוב כאן גדול מן הרוב שנמצא בשאלה מקבילה לגבי המאבק נגד ראש הממשלה בעניין עסקת הגז. חלוקת דעות יותר שווה קיימת בשאלה האם מדיניותה של השרה רגב עצמה בנושא מימון התרבות היא למעשה כלי במאבק פוליטי כללי שהיא מנהלת שאינו קשור בהכרח בנושא זה: 45% ענו שאינם מסכימים שכך הדבר לעומת 41% המסכימים לכך. כלומר, חלק ניכר מהציבור בדעה שגם השרה רגב מונעת גם על ידי שיקולים פוליטיים רחבים יותר במאבקה בנושא התרבות.

בציבור הערבי העמדה השכיחה (41%) היא של אי הסכמה עם הקו של השרה רגב (כשיעור הזה בדיוק ענו שאינם יודעים). שיעור קצת גבוה יותר (48%) מתנגדים לקו שנקטה בעניין ה(אי) מימון תיאטרון הילדים של השחקן נורמן עיסא (42% "לא יודעים"). 40% מחזיקים בעמדה הפוכה

לשלה בעניין אי ההקרנה של הסרט על יצחק רבין בפסטיבל ירושלים (43% לא יודעים). במילים אחרות, הציבור הערבי והציבור היהודי מחזיקים בעמדות הפוכות בנושא הקו של השרה רגב והחלטותיה הספציפיות.

לא "עושים להם בכלל טובה שהם כאן" – רוב ברור בציבור היהודי (57%) מתנגד לדבריו של סגן שר הפנים ירון מזוז אשר אמר לאחרונה במליאת הכנסת לחברי הכנסת הערבים שיחזירו את תעודות הזהות שלהם כי "אנחנו עושים לכם טובה שאתם יושבים כאן" ומצדדים בעמדת הנגד של חבר הכנסת בני בגין ושל השר נפתלי בנט - שאמר כי "אף אחד לא עושה טובה לאזרח שהוא אזרח".

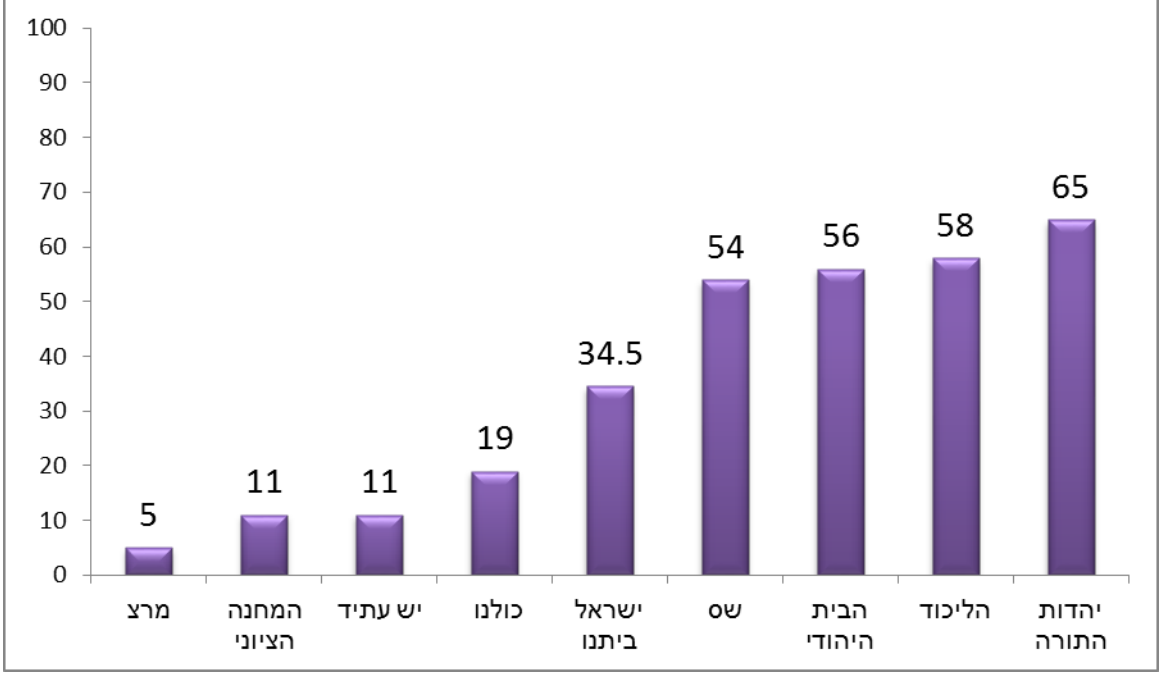
ההינתקות החד-צדדית – 10 שנים לאחור – כשני שלישים (65%) מהציבור היהודי הם בדעה שתפקוד מערכות השלטון במהלך מבצע ההתנתקות היה בכלל לא טוב (43%) או לא כל כך טוב (22%). שיעור גבוה עוד יותר (81%) מתארים את תפקוד מערכות השלטון בשיקום המתנחלים כבכלל לא טוב (49%) או לא כל כך טוב (32%).

בניגוד לדעה השלילית על תפקוד מערכות השלטון, הדעה השכיחה של הציבור (45%) היא שאמצעי המאבק בהם השתמשו מי שהתנגדו לפינוי היו סבירים, 14% אף חושבים שהם היו מתונים מדי, שעה ש-30.5% בדעה שהאמצעים היו חריפים מדי. באשר ליחסה של החברה הישראלית למפונים במהלך ההתנתקות ובעקבותיו, שיעור הסבורים שהיחס היה אוהד (47.5%) היה גבוה יותר משיעור מי שסבורים ההיפך (40%).

והיה כי בעתיד ממשלת ישראל שוב תחליט על פינוי חד-צדדי של ישובים יהודים בשטחים, באיזה אמצעים מותר יהיה להשתמש כדי למנוע פינוי כזה? התפלגות הדעות בשאלה זו מלמדת שמיעוט קטן אם כי לא מבוטל (14%) מחזיקים בעמדה כי מותר להשתמש בכל האמצעים כדי למנוע פינוי, וכרבע הם בדעה שמותר להשתמש רק באמצעים בלתי אלימים אפילו אם הם לא חוקיים. הדעה השכיחה (45.5%) היא שמותר להשתמש רק באמצעים חוקיים, ומיעוט זעיר (7.5%) חושב שאסור בכלל להתנגד לפינוי אם ממשלת ישראל תחליט על כך.

מדד המשא ומתן - 43.7 (מדגם יהודי 41.3).

תרשים החודש: עד כמה אתה סומך על ראש הממשלה נתניהו שבעסקה בין המדינה לחברות הגז הוא יאזן נכון בין האינטרסים של כלל אזרחי ישראל לבין ההתחייבויות כלפי החברות הפרטיות? (% יהודים החושבים שיאזן נכון לפי הצבעה בבחירות 2015)

מדד השלום נערך בחסות תכנית אוונס לגישור ופתרון סכסוכים (אוניברסיטת תל אביב) ומרכז גוטמן לסקרים של המכון הישראלי לדמוקרטיה. הסקר נערך בטלפון על ידי מכון המחקר "מדגם" בתאריכים 29 ביוני - 1 ביולי 2015, בקרב 600 מרואיינים, המהווים מדגם ארצי מייצג של כלל האוכלוסייה הבוגרת בישראל בגילאי 18 ומעלה. טעות הדגימה המרבית לכלל המדגם - $\pm 4.1\%$ ברמת בטחון של 95%. עיבודים סטטיסטיים: גבי יסמין אלקלעי.

<http://www.peaceindex.org>